

УДК 811.161.2'282.2(477.87):811.112.2'276.6

ЗАПОЗИЧЕННЯ З НІМЕЦЬКИМ ЕТИМОНОМ У СФЕРІ БУДІВЕЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКИХ ГОВІРОК УЖГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Гвоздяк О.М.

Ужгородський національний університет

У статті на матеріалі польових записів та лексикографічних джерел розглянуто запозичені з німецької мови слова лексико-тематичної групи «Будівництво». Визначено шляхи потрапляння німецьких запозичень в українські говірки Ужгородщини, а також проаналізовано їх морфологічну структуру. Простежено використання німецьких запозичень представниками різних вікових категорій та виявлено їх міжговіркові паралелі. З'ясовано, що в різних районах Закарпаття можуть бути відмінними вживаність, фонетичне або семантичне засвоєння германізмів. Установлено, що німецька мова відчутно вплинула на угорську, а остання, своєю чергою, – на українські говірки Закарпаття.

Ключові слова: міжмовні контакти, німецькі запозичення, українські говірки Закарпаття, будівництво, етимон, номен, лексема, Ужгородщина.

Постановка проблеми. Серед актуальних проблем сучасних мовознавчих студій одне з провідних місць займає питання взаємодії мов, адже загальновідомо, що міжлінгвальні контакти викликають зміни у мовних підсистемах і призводять до низки лексичних запозичень, вивчення яких має велике значення для з'ясування словникового складу мови. Особливий інтерес у науковців викликають дослідження міжмовних контактів, які відбуваються між неспорідненими мовами.

У науковій літературі знаходимо чимало тлумачень поняття «запозичення». Зокрема, на

думку О. Селіванової, «запозичення – це процес уведення до певної мови морфем, слів або висловів іншої мови; слово чи сполука, уведена до певної мови з іншої мови» [9, с. 174]. Ж. Марузо вважає, що запозичення – це акт, внаслідок якого одна мова засвоює елемент іншої мови і сам запозичений елемент [5, с. 104].

Запозичення потрапляють як у літературну мову, так і в говірки, адже діалекти є «віддзеркаленням живого народного мовлення» [7, с. 98], вони не тільки живлять літературну мову, але є джерелом її подальшого розвитку та збага-

чення. Через них можна вивчати історію народу [4, с. 8]. Говірки, які сьогодні функціонують на Закарпатті, становлять синтез мовних елементів, що належать різним мовам/діалектам, оскільки на території краю спостерігаємо багатомовні внутрішньорегіональні контакти різних мов/діалектів (української, угорської, німецької, румунської, словацької тощо).

Процес взаємопроникнення запозичень із однієї мови в іншу зумовлювався кількома причинами:

- належністю до однієї держави – Угорського королівства (пізніше до Австро-Угорської монархії та Чехословацької республіки) – та пов'язані з цим міжмовні контакти, які, проте, завжди були нерівні, оскільки німці й угорці займали вищий статус, ніж місцеве українське населення;

- наявність спільних державних інститутів (наприклад, армії), що також активізувало інтеретнічні контакти;

- посередницька роль угорської мови, на яку суттєво впливала німецька;

- висока міграційна активність населення Карпатського краю та досліджуваного регіону зокрема [2, с. 11].

Контакти закарпатських українців з іншими етносами (у нашому випадку з німецьким населенням, яке проживає на території краю понад три століття і говірка якого відірвана від основного континууму німецької мови) сприяли лексичним запозиченням у різних сферах (сільське господарство; виробничо-професійна галузь; побутова сфера; торгово-економічні відносини; соціальні й родинні зв'язки; військова справа; суспільно-політичні взаємини тощо).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Історія поселення німців у Закарпатті, звичаї, побут, традиції, їх говіркові особливості, вплив на інші говірки краю неодноразово були об'єктом наукових студій. Особливий внесок у вивчення цих питань належить науковцям Ужгородського університету (С. Штефуровський, Й. Шрамл, Й. Дзендзелівський, П. Лизанець, Г. Меліка, О. Рот, Л. Владимир, Ф. Куля, В. Шин, Д. Костюк, І. Чолос, Н. Головач, Л. Цапулич, О. Гвоздяк та ін.). Вплив німецької мови на лексичну систему розмаїтих українських говірок досліджували Г. Меліка, О. Гвоздяк, Т. Пиц, Я. Лопушанський, О. Огуй, Н. Нечаєва, Г. Сенік та інші вчені.

Однак, незважаючи на низку публікацій, все ще залишається чимало недосліджених німецьких запозичень у різних тематичних групах українських говірок Закарпаття.

Об'єктом нашого дослідження є будівельна лексика. **Предмет** аналізу – німецькі лексичні запозичення лексико-семантичного поля (ЛСП) «Будівництво». **Метою** нашої статті є аналіз репертуару будівельної лексики, запозиченої з німецької мови в українські говірки Ужгородщини.

Реалізація поставленої мети передбачала розв'язання таких завдань: визначити чинники впливу німецької мови на українські говірки Ужгородського району Закарпатської області; виявити особливості процесу фонетичного засвоєння та морфологічної адаптації німецьких запозичень ЛСП «Будівництво» у досліджуваних говірках.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Джерелом дослідження стали діалектні матеріали, записані авторкою особисто впродовж 2006 та 2012-2014 років за спеціально розробленою програмою, та словники різних типів (тлумачні, етимологічні, перекладні, діалектні), у яких, окрім іншого, подано й будівельну лексику. Опитано 72 респонденти чотирьох вікових категорій: I – старші за 60 років; II – 60-40 років; III – 40-20 років; IV – молодші за 20 років (у кожній групі – по 18 респондентів).

Зафіксовані нами запозичення з німецьким етимологом у складі ЛСП «Будівництво» подаємо у вигляді словника.

Балка < н. *Valken m* – укр. 'брус, колода, балка' [3 I, с. 128]. Лексема *балка* поширена серед усіх вікових категорій. Говірковий та літературний варіанти цього запозичення збігаються.

Бетон < н. *Beton m* – укр. 'бетон' [3 I, с. 178]. Звідси похідне *бетонувати*. Усі вікові категорії вживають у мові цей німецький номен.

Бетономішалка < н. *Betonmischer m* – укр. 'бетономішалка'. Однак тут спостерігаємо морфологічну адаптацію назви: український суфікс *-лк-а*. В етимологічному словнику української мови [3 I, с. 178] написано, що всі слова, похідні від *бетон*, утворені на українському ґрунті. У словотворчих словниках це кваліфікують як складно-суфіксальне утворення (< бетон+о+мішати+лк-а). Лексема активно вживається всіма віковими категоріями і є літературною.

Блок < н. *Block m* – укр. 'блок' [3 I, с. 211]. В українських говірках Закарпаття це слово вживається всіма віковими категоріями у значенні 'природний або штучний будівельний камінь, порізаний на плити'.

Бляха < н. *Vlech n* – 1. 'жерсть' [3 I, с. 216]; 2. листовий метал. Цей номен потрапив в українську говірку Ужгородщини через посередництво угорської мови, і тому старше покоління (I вікова категорія) поряд із *бляха* використовує й мадяризм *ба́дог* (угор. *bádog*).

Буду(о)вати < н. *bauen* – укр. 'будувати' [3 I, с. 279]. Відбулася морфологічна адаптація назви за допомогою суфікса *-ува(-ова-)*.

Васе(у)рвага < н. *Wasser* + н. *Waage f*; н. *Wasserwaage f* – укр. 'ватерпас, васервага, рівень (будів.)' [3 I, с. 339]. Синонімом є номен *ватерпас*. Обидві лексеми вживаються віковими категоріями I–III, а інші мовці віддають перевагу назві *ватерпас*.

Гамор < н. *Hammer* – укр. 'молот; молоток'. Лексичним відповідником в українських говірках Закарпаття виступає інший діалектизм – *клепач* (від праслов'янського *клетати*) [3 II, с. 459]. Лексема *гамор* архаїзувалася, і всі вікові категорії вживають номен *молоток* [10, с. 418] або *клетач*.

Гбблик < н. *Hobel m* – укр. 'рубанок'. В українських говірках Ужгородщини цю назву вживають усі респонденти. Звідси похідне дієслово *гоблювати, гоблювати* < н. *hobeln* – укр. 'скоблити, скребти, стругати' [3 I, с. 540].

Гіпс < н. *Gips m* – укр. 'гіпс' [3 I, с. 515-516]. Звідси похідні *гіпсовати, гіпсувати*, що вживаються всіма віковими категоріями.

Гіт < н. *Kitt m* – укр. 'замазка' [6, с. 370]. Лексема *гіт* широкоживана віковими категоріями I – II. Молодше покоління використовує назву *замаз(с)ка*.

Глянцováти < н. Glanz m «блиск» – укр. ‘глянцувати, наводити глянець, глянець’ [3 I, с. 533]. Лексема *глянцováти* вживається в мовленні респондентів I вікової категорії разом із *поліровováти* (див. нижче).

Дах < н. Dach n – укр. ‘1. дах будинку; 2. покрівля’ [3 II, с. 15] – вживається всіма віковими категоріями.

Ділі, ділі, діля < н. Diele f – укр. ‘1. підлога з дощок; 2. дошка’ [3 II, с. 70]. На Ужгородщині ця назва вживається всіма респондентами тільки в першому значенні.

Дриль < н. Drillbohrer m – укр. ‘дриль’ [6, с. 173]. Це запозичення вживають усі вікові категорії.

Друт < н. Draht m – укр. ‘дріт’ [3 II, с. 131]. Лексема *друт* поширена серед усіх вікових категорій. Молодше покоління вживає також номен *прóвол(о)ка*.

Кельня < н. Kelle f – укр. ‘лопатка мулярна; кельма, мастерок’ [3 II, с. 420]. Це німецьке запозичення використовують переважно I – II вікові категорії. Молодше покоління віддає перевагу назві *мастерок*. Нормативними українськими є назви *кельня, кельма*.

Клёма, клямка < н. Klemme f – укр. ‘затискач; клямка, держак’ [3 II, с. 469]. Респонденти всіх вікових категорій частіше вживають літературномовні синоніми *держак, затискач*.

Кран < н. Kran m – укр. ‘механізм для підймання й переміщення вантажів’ [3 III, с. 75]. Номен *кран* вживається всіма віковими категоріями.

Лáта, лáтка < н. Latte f, Leiste f – укр. ‘планка; рейка (будів.), дранка’ [3 III, с. 199]. *Лáтка* – суфіксальний дериват від *лáта*. Номени *лáта, лáтка* широкоживані в українських говірках Ужгородщини.

Лúйтра (руйтла), лúйтра < н. Leiter f – укр. ‘драбина’. В говірки Закарпаття ця назва потрапила через угорське посередництво (пор. угор. діал. *lietra, lètra* ‘т.с.’). Номени *лúйтра (руйтла), лúйтра* використовують I–III вікові категорії на Іршавщині, Виноградівщині, Хустщині, Тячівщині. В говірках Ужгородщини побутує ще український відповідник *лáзиво*.

Мáлтер < н. Mörtel m, австр. Malter m – укр. ‘матеріал для будівництва; суміш цементу, вапна, піску та води’ [11, с. 415]. Лексема *мáлтер* відома в усіх говірках Закарпаття.

Плáнка < н. Planke f – укр. ‘дошка, планка, мостина’ [3 IV, с. 426]. Це загальноживане запозичення з німецьким етимологом.

Поліровováти < н. polieren – укр. ‘полірувати, шліфувати’ [3 IV, с. 493]. Лексема *поліровováти* переважає в мовленні середнього та молодшого покоління. Респонденти I вікової категорії вживають також запозичення *глянцováти*.

Рáшпі(и)ль < Raspel f – укр. ‘рашпіль, напилек з великою насічкою’ [3 V, с. 35]. Лексема *рашпі(и)ль* вживається всіма віковими групами і є нормативною.

Рúла < н. Rohr n – укр. ‘труба’ [3 V, с. 145]. В українській літературній мові відоме як розмовне *рúра*. Назва *рúла* поступово архаїзується і вживається тільки респондентами I вікової категорії. Інші носії українських говірок Ужгородщини послуговуються назвою *труба*.

Тúйгла, цéгла < н. Ziegel m – укр. ‘цегла’ [3 VI, с. 234]. Респонденти всіх вікових категорій вживають нормативну назву *цéгла*, а I вікова категорія – і номен *тúйгла*, запозичений через угорську мову.

Фáйурмур, фáєрмур < н. Feuermauer m – укр. ‘глуха стіна з вогнетривкого матеріалу, яка розділяє два будинки або проведена всередині одного великого будинку з протипожежною метою’ [4, с. 32]. У говірках Ужгородщини це запозичення використовують у вжитку переважно I та II вікові категорії, хоча відоме воно й респондентам інших вікових груп.

Фугáнок < н. Fügehobel m, Fügebank f – укр. ‘теслярський інструмент, рубанок великого розміру’. Складне слово, утворене з іменників *die Fuge* «стик, паз, шов», пов’язаного з *fügen* «зв’язувати, припасовувати» та *die Bank* «лава, верстат» [3 VI, с. 135]. Назва *фугáнок* є нормативною і на Ужгородщині відома всім респондентам, проте активно вживається тільки I та II віковими категоріями. Інші мовці віддають перевагу назві *гóблик*.

Цéмент, цемéнт < н. Zement m – укр. ‘цемент, будівельний матеріал (порошкоподібна речовина)’ [3 VI, с. 236]. Лексема *цемéнт* є загальноживаною в українській мові.

Шалюváти < н. schalen – укр. ‘шалювати, обшивати шалівкою, тобто тонкими дошками’ [3 VI, с. 372-373]. Звідси віддієслівний іменник *шалунок*. (літ. укр. *шалівка*). На Ужгородщині ці лексеми архаїзуються і вживаються тільки старшим поколінням.

Шифер < н. Schiefer m – укр. ‘шифер, покрівельний матеріал’ [3 VI, с. 421]. Це запозичення активно вживають усі носії закарпатських говірок.

Шміргіль, шмірглі < н. Schmirgel m – укр. ‘наждак’ [6, с. 535]. Назва потрапила в українські говірки Ужгородщини через угорську мову (пор. угор. *smirgli*). Звідси похідні дієслова *шміргілювати, шміргілювати* ‘обробляти що-небудь наждачним папером’ [8, с. 422]. Лексемі *шмірглі* широко вживають представники I – II вікових категорій, інші ж віддають перевагу назвам *наждак, наждачний папір*.

Шпаклюváти < н. spachteln – укр. ‘шпаклювати, замазувати спеціальною речовиною щілини та нерівності поверхні’. Звідси віддієслівний іменник *шпаклювка* < н. Spachtelmasse f – укр. ‘шпаклівка, шпаклювальна маса (замазка)’. На Ужгородщині цю лексемі вживають усі вікові категорії.

Шпáтель < Spatel m, Spachtel m, (заст.) Spadel – укр. ‘шпатель, лопаточка, інструмент для шпаклювання’ [3 VI, с. 459]. *Шпáтель* паралельно з *лопáтка* вживає переважно старше покоління, а III–IV вікові категорії послуговуються тільки питомою українською назвою *лопáтка*.

Шуру́б(н) < н. Schraube f – укр. ‘гвинт, болт, шуруп’ [3 VI, с. 469]. Цей германізм у говірках Ужгородщини вживають усі мовці разом із запозиченими словами-синонімами *болт* (з нім.) і *га́йка* (з рос.).

Шу́тер < н. Schotter m – укр. ‘щебінь, ринь, гравій’ [3 VI, с. 496]. Лексемі вживають переважно мовці I вікової категорії, інші ж віддають перевагу літературномовним відповідникам *гравій, щебінь*.

Цанґлі < н. Zange f – укр. ‘щипці, кліщі’ [6, с. 720]. На Ужгородщині ця лексема архаїзується, поступово витісняючись питомою українською назвою *кліщі*.

Процес запозичення слів, як відомо, відбувався або безпосередньо з мови-джерела усним шляхом унаслідок щоденних, безпосередніх мовних контактів місцевого українського населення з німцями, угорцями та іншими етносами, або ж опосередковано. Частина німецьких запозичень потрапила опосередковано, зокрема через засоби масової інформації [1, с. 35]. В українських говірках Ужгородщини мовою-посередником, як правило, виступала угорська мова.

До прямих запозичень із німецької мови належать такі лексеми: *бетон*, *клéма*, *кран*, *лáта*, *рашпіль*, *цемент*, *шіфер*, *шўтер*, *цанґлі* тощо.

Запозичення з німецьким етимомом *бáлта*, *бляха*, *гáмор*, *гіт*, *друт*, *мáлтер*, *тійґла* тощо потрапили в українські говірки Ужгородщини опосередковано, переважно через угорську мову. Через словацьке посередництво запозичено іменник *ді́лі* (*ді́лі*, *ді́ля*).

Більшість німецьких запозичень ЛСП «Будівництво» – іменники. В іншомовному оточенні частина запозичених германізмів або повністю асимілювалася і відповідає нормам українських говірок Закарпаття (*шміргель* – *Schmirgel*; *васерва́га* – *Wasserwaage*), або зберегла певні ознаки німецької мови (*шўтер* – *Schotter*; *фа́йрмур*, *фа́ермур* – *Feuermauer*).

Пристосування німецьких запозичень на фонетичному рівні виявляється в таких рисах:

– втраті ознак довготи/короткості та відкритості/закритості голосних: (*шўтер* – *Schotter*; *васерва́га* – *Wasserwaage*);

– заміні кореневої голосної та метатезі приголосних: *мáлтер* (*Mörtel*);

– монофтонгізації дифтонгів: *мурова́ти* (*mauern*). В окремих випадках дифтонги в німецьких запозиченнях збереглися, зазнавши при цьому деякої модифікації: *дра́йфус* (*Dreifuß*); *ца́йґер* (*Zeiger*) тощо.

Одним із найпоширеніших способів пристосування німецьких запозичень в українських говірках Закарпаття на морфологічному рівні є їх суфіксація. Виявлено, що частина запозичених іменників отримала у досліджуваних говірках суфікси *-ик*, *-ок* на позначення чоловічого роду (*го́блик* – *Nobel m*; *фу́ґа́нок* – *Fügehobel m*) та суфікс *-к*- жіночого роду (*ба́лка* – *Balken f*; *ла́тка* – *Latte f*).

Назви *клéма* – *Klemme f*, *лу́(у)їтра* – *Leiter f*; *ке́льня* – *Kelle f*, *ла́та* – *Latte f*, *бляха* – *Blech n* тощо, закріпивши за собою закінчення *-а(я)*, граматично оформилися як іменники жіночого роду. Запозичені іменники відмінюються за парадигмою української мови, наприклад: *го́блик*, *го́блика*, *го́блику*, *го́бликом*, *у го́блику*; *го́блики*, *го́бликів* і под.

Так само й дієслова, прийнявши суфікс *-ува(-ова-)* і закінчення інфінітива *-ти*, адаптувалися до інших українських відповідників: *мауєрн* – *мурува́ти*; *шлейфєн* – *шліфовáти*; *гобєлн* – *гобльова́ти* тощо.

Окремі німецькі запозичення ЛСП «Будівництво» зазнали певного семантичного розвитку, адже не завжди потрапляли до української мови в усій сукупності значень. Зокрема, лексема *шнур* спочатку з'явилася в українських говірках Закарпаття зі значенням ‘тонка мотузка’, а поступово, розширивши своє семантичне поле, набула значення ‘електричний шнур; електричний дріт із декількох ізольованих проводів’.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, німці, які проживають на території Закарпаття понад три століття, вписали яскраву сторінку в контекст розмаїтої української національної культури та мови. Дослідження мовних процесів, що відбуваються в межах певного, окремо взятого мовного ареалу завжди мали великий інтерес для науковців, оскільки спостереження за асиміляцією запозичених елементів споріднених та неспоріднених мов приводить до висновку, що навіть за відносної ізольованості окремих народностей, які проживають на одній території, інтеретнічні взаємини діють і постійно впливають на процес розвитку мови. Німецька мова відчутно вплинула на угорську, а остання, своєю чергою, – на українські говірки Закарпаття.

В умовах інтерлінгвальних контактів на території багатонаціонального краю німецькі запозичення, наявні в різноманітних сферах життя, зазнали певних фонетичних, словотвірних та семантичних змін і пристосувались до нової мовної системи.

Проблема інтерлінгвальних контактів є перспективним напрямом дослідження, адже подальші наукові пошуки в галузі німецьких запозичень сприятимуть накопиченню цінного матеріалу, який не тільки доповнить інформацію про словниковий склад сучасних українських діалектів, а й стане надійною джерельною базою для створення словників інтерферем різних діалектних ареалів.

Список літератури:

1. Гвоздяк О.М. Запозичення лексики німецького походження в українській говірці Ужгородщини / О. М. Гвоздяк, Г. І. Меліка // Проблеми романо-германської філології : зб. наук. пр. – 1998. – С. 33–38.
2. Гвоздяк О. Німецькі запозичення в українській говірці долини ріки Віола (Ужгородщина) / Ольга Гвоздяк, Леся Полянська // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Романо-германська філологія. – Вип. 3. – 1996. – С. 10–13.
3. Етимологічний словник української мови : в 7 т. / ред. О. С. Мельничук (голов. ред.) [та ін.]. – К. : Наукова думка, 1982 – 2012. – Т. 1–6.
4. Лопушанський В. М. Німецькомовні лексичні запозичення у південно-західних говорах України. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В. М. Лопушанський, Т. Б. Пиц. – Дрогобич : Посвіт, 2011. – 124 с.
5. Марузо Ж. Словарь лингвистических терминов / Ж. Марузо. – М. : Издательство иностранной литературы, 1960. – 436 с.
6. Мюллер В. Великий німецько-український словник – Близько 170 000 слів та словосполучень / В. Мюллер. – К. : Чумацький Шлях, 2005. – 792 с.

7. Нечаєва Н. Запозичення з німецької мови в буковинських говірках / Ніна Нечаєва // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія «Філологічні науки. Мовознавство». – 2014. – № 2. – С. 98–102.
8. Сабадош І. В. Словник закарпатської говірки села Сокириця Хустського району / І. В. Сабадош. – Ужгород : Ліра, 2008. – 480 с.
9. Селіванова О. Лінгвістична енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава : До-вкілля-К, 2011. – 844 с.
10. Hvozdiak O. Deutsches Lehngut in den ukrainischen Mundarten Transkarpatiens / Olha Hvozdiak // Interethnische Beziehungen im rumdnisch-ungarisch-ukrainischen Kontaktraum vom 18. Jahrhundert bis zur Gegenwart. – Editura Muzeului Sătmărean, 1999. – S. 404–420.

Гвоздяк О.М.

Ужгородський національний університет

ЗАИМСТВОВАНИЯ С НЕМЕЦКИМ ЭТИМОНОМ В ОБЛАСТИ СТРОИТЕЛЬНОЙ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРИАЛЕ УКРАИНСКИХ ГОВОРОВ УЖГОРОДСКОГО РАЙОНА ЗАКАРПАТСКОЙ ОБЛАСТИ)

Аннотация

В статье на материале полевых записей и лексикографических источников рассмотрено заимствованные с немецкого языка слова лексико-тематической группы «Строительство». Определено пути попадания немецких заимствований в украинские говоры Ужгородщины, а также проанализировано их морфологическое строение. Прослежено использование немецких заимствований представителями разных возрастных категорий и определено их параллели на уровне говоров. Выявлено, что в разных районах Закарпатья могут быть отличными употребление, фонетическое или семантическое усвоение германизмов. Установлено, что немецкий язык существенно повлиял на венгерский, а последний, в свою очередь, – на украинские говоры Закарпатья.

Ключевые слова: межъязыковые контакты, немецкие заимствования, украинские говоры Закарпатья, строительство, этимон, номен, лексема, Ужгородщина.

Hvozdyak O.M.

Uzhhorod National University

BORROWINGS WITH GERMAN ETYMON N THE FIELD OF BUILDING LEXICON (ON THE MATERIAL OF UKRAINIAN DIALECTS OF UZHGOROD REGION IN TRANSCARPATHIA)

Summary

The article deals with the words of lexico-thematic group “Building” borrowed from German and taken from area records and lexicographic sources. The ways of German borrowings penetration into Ukrainian dialects of Uzhhorod region have been studied as well as their morphological structure and usage. In particular, the usage of German borrowings by speakers of different age groups has been investigated and cross-dialects parallels have been established. It has been revealed that occurrence, phonetic and semantic adaptation of Germanic words differs in various regions of Transcarpathia. The analysis done proves that the German language has had an influence on Hungarian, and the latter in its turn had an impact on the Ukrainian dialects of Transcarpathia.

Keywords: crosslanguage contacts, German borrowings, Ukrainian dialects of Transcarpathia, building, etymon, nomen, lexeme, Uzhhorod region.